І чужому научайтеся,
і свого не цурайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArclay 7-4125
УНСоюз: BArclay 7-5337

РІК LXXII. Ч. 7. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 13, 1965 No. 7. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 12-го січня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ГОЛОВНИЙ ЛІКАР ЗДА Д-р ЛЮТЕР Л. ТЕРРІ заявив, що внаслідок курення цигарок в цій країні в цьому 1965-му році помре принаймні 125 000 осіб. Коли брати до уваги ще й те, що курення є деколи не головною, тільки побічною причиною смерти, то число смертних випадків внаслідок курення тютюну в цьому році винесе коло 300 000. Голова Крайової Міжагенційної Ради в справах курення і здоров'я Емерсон Фут назвав такий стан „національною катастрофою". Справу курення порушено знову в перші роковини оголошення звіту, який опублікував був в січні 1964-го року. Дорадчий Комітет в справах курення і здоров'я, остерігаючи населення цієї країни, щоб припинило курення, бо воно шкодить здоров'ю, спричиняючи недуги серця і пістряка легенів.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПЛЯНУЄ ЦЬОГО РОКУ запропонувати Конгресові видатки на допомогу закордонові в сумі найменший від 1948-го року, коли в рамках Пляну Маршалла уряд ЗДА вперше просив Конгрес ехвалити фонди на допомогу запризщеним країнам. Цього року Президент має просити Конгрес про признання на допомогу закордонові суму дещо меншу від $3 500 000 000. Президент назвав допомогу закордонові „доброю інвестицією", але додав, що на цю інвестицію заслуговують ті, які вміють і хочуть собі самим допомагати.

ГОЛОВА СТЕЙТОВОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ в Огайо, Рей С. Блісс, заявив, що він погодиться зайняти становище голови Крайового Республіканського Комітету тільки тоді, коли на це погодиться переможений республіканський кандидат на президента арізонський сенатор Беррі Голдвотер. Блісса висувають протиголдвотерівські республіканські провідники. Блісс сказав, що займав би нове становище тільки тоді, коли б воно було вільне, це значить, коли б Дін Бирч, якого підтримує Голдвотер, зрезигнував.

ЗМІНУ НАСЛІДСТВА НА СТАНОВИЩІ ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА пропонує Комітет Економічного Розвитку, який складається із 200 провідних бизнесменів і виховників. На думку цього Комітету чергування в наслідстві на становище президента мало б бути таке: віце-президент, державний секретар, секретар скарбу та інші члени кабінету. Згідно із теперішнім законом після віце-президента йде спікер Палати Репрезентантів, а після нього йдуть члени кабінету, як вище. Такий стан, який пропонує Комітет Економічного Розвитку, обов'язував від 1886-го до 1947-го року, коли за віце-президентом в черзі наслідників йшов державний секретар, а не спікер Палати Репрезентантів. Щоб змінити теперішній стан — треба ухвалити додаток до Конституції. Це може зробити Конгрес, який не радо погодиться на те, щоб послабити свої впливи.

БАНКИРИ І ЕКОНОМІСТИ ПІДТРИМУЮТЬ ДЖАНСОНА В СПРАВІ ЗОЛОТА, як підкладу під американську валюту. З Білого Дому повідомили, що Президент має просити Конгрес, щоб частинно або в цілості змінив закон про те, що державна скарбниця мусить зберігати 25% золота на покриття банкнотів. ЗДА до 1934-го року мали так званий золотий стандарт, це значить, що власник паперових долярів міг кожної хвилини вимагати, щоб державна скарбниця виплатила йому за них відповідну скількість золота. Пізніше підклад золота був тільки символічний, а не дійсний, і державна скарбниця друкує стільки паперових долярів, скільки треба, не дивлячися на запаси золота.

ЗІ СТОЛИЦІ НІКАРАГВИ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що ця середноамериканська республіка зацікавлена в тому, щоб в її території будували новий канал, який об'єднував би Атлантик із Пацифіком, і який був би успішним конкурентом теперішнього Панамського каналу, який діє за допомогою різних шлюзів, бо рівень його води не є рівний із рівнем океанів. Новий канал був би на рівні океанів і не потребував би шлюзів. Нікарагва має умову із ЗДА в справі каналу ще із 1930-их років і хотіла б цю умову змінити, коли президент Джансон заговорив про будову нового каналу.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI звернувся до членів Ватиканського трибуналу, який вирішує скарги в подружніх справах, щоб не залягати з вирішуванням справ та не розглядати їх ані надто суворо, ані надто поверховно. Папа звернув увагу, що це проблеми, в яких треба „лікувати болючі моральні ситуації".

КОМУНО-МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТЕР закордонних справ Янош Петер заявив, що він „зацікавлений в ідеях французького уряду щодо незалежної і поширеної Европи". Водночас підписано в Парижі румунсько-французький договір про культурний обмін та заповідженo підписання у Букарешті французько-румунського торговельного договору. Також із Совєтським Союзом Франція підписала договір про співпрацю в ділянці радіо-телевізійних програм. Франція послідовно поширює свої зв'язки з комуністичними країнами.

ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР д-р Людвіґ Ергард заявив, що коли він в наступному тижні поїде до Парижу на наради з президентом де Голем, то він не прийме ніяких постанов, які були б суперечні з духом німецько-американської співпраці.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ цілий корпус морської піхоти перекинено на оборону містечка Бінг Джія за 40 миль від столиці країни Сайгону. Комуністичні партизани кількакратно атакували те місто, що його засували католицькі втікачі із Північного В'єтнаму, й завдали там в'єтнамському державному війську та американським військовикам поважних втрат. Південно-в'єтнамський корпус морської піхоти нараховує 2.500 осіб.

У КОНГО вперше за останніх чотири місяці перевезено рікою Конго з столиці Леопольдвілю до міста Стенлівілю в східній частині краю — 900 тонн харчів. Стенлівіль з його понад 200.000 мешканців мусить мати постійний довіз харчів, а комуністичне повстання в тій частині Конга здезорганізувало комунікацію і постачання. Валка барж, що плила по ріці і везла той вантаж харчів, була кількакратно обстрілювана скорострільним вогнем з берегів, де всадовились партизани.

ІНДОНЕЗІЙСЬКІ ВОЯКИ, які в минулому тижні висадились в різних пунктах на території Малайзії, намагаються втекти відтіль, гостро переслідувані й окружені малайзійським військом і поліцією. Місцеві агенти індонезійців вкрали чотири човни недалеко того місця, де наприкінці минулого тижня висадились 24 індонезійські вояки. 13 агресорів схоплено, за іншими йде погоня. Британський військовий міністер прилетів до Малайзії у зв'язку з побільшуванням тамошніх британських сил в обороні Малайзії.

РАДА ЗДОРОВ'Я ЗНОВ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПРОТИ КУРЕННЯ

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ 125,000 БЕЗПОСЕРЕДНІХ І СТІЛЬКИ Ж ПОСЕРЕДНІХ СМЕРТНИХ ВИПАДКІВ ВНАСЛІДОК КУРЕННЯ

Вашингтон. — Крайова Міжагенційна Рада в справах куріння і здоров'я, з приводу перших роковин урядового звіту про шкідливість курення тютюну виступила із заявою про те, що в цьому році внаслідок курення попрощається з цим світом 125 000 американців. На цій Раді проповляли її голова Емерсон Фут і головний лікар ЗДА д-р Лютер Л. Террі. Коли взяти до уваги ще й те, що курення є деколи не головною причиною смерти курця, то воно може бути посереднім або безпосереднім вбивником в 1965-му році коло 300 000 осіб. Д-р Террі твердив, що коли в січні 1964-го року опубліковано обширний звіт Дорадчого Комітету в справах курення й здоров'я, з якого виходило ясно, яким шкідливим є курення для здоров'я курців, і як воно приспішує їхню загибіль від таких недуг, як пістряк легенів і недомагання серця, — то спочатку зменшилося було значно число курців і продажних цигарок. Але кілька місяців пізніше американці забули про шкідливість курення, і тепер число викурених цигарок та інших родів тютюну є майже те саме, що рік тому, хоч число викурених цигарок на особу є дещо менше, бо збільшилося число населення, в тому і число курців. Цікаве, що в понеділок 11 січня, коли відбулися збори Крайової Міжагенційної Ради, акції тютюнових фабрик подорожчали на біржі в Ню Йорку. Д-р Террі виявив, що досліджуванo 3 500 родин і стверджено, що між чоловіками число курців зменшилося на 7% в порівнанні з 1963-їм роком. Відсоток курців в 1962-му році між чоловіками становив 59, в 1955 році був такий самий, а при кінці 1964 року він зменшився до 52%.

Коли взяти до уваги, що деякі курці вже давніше припинили курення, то виходить, що в останній декаді кожний четвертий курець перестав курити. Між чоловіками тепер число курців рівняється числу некурців. Підкреслюється і те, що і між жінками курцями зменшилося число курців на 2-3%. Статистик Деніл Горн твердить, що коло 13 000 000 дорослих мужеських курців припинило курення, а між жінками 5 000 000 дорослих жінок зробило те саме. Голова Крайової Міжагенційної Ради в справі здоров'я й курення сказав: „Цигарки вбивають людей. І вони вбивають їх у великому числі. Про це знає Уряд Публічного Здоров'я ЗДА; про це знає Американське Т-во для поборювання пістряка; про це відомо й Крайовому Туберкулічному Т-ву. Знає про це англійський Королівський Лікарський Колледж. Знають це і всі лікарі на широкому світі". Але люди все таки курять, бо освідомна праця є замала, а тютюнові компанії видають річно по $200 000 000 на реклами тютюнових виробів. Сенаторка Морін Б. Нюбергер з Орегону тверджує, що за те, що тютюнові фабрики мають успіх у тому, що не можна переконати курців в шкідливості курення. Конгресмени із тих стейтів, де вирощують тютюн, казали, вона, спричинили те, що 88-ий Конгрес не схвалив мізерних $1 920 00 на те, щоб, на пропозицію д-ра Террі, повести освідомну акцію між населенням про шкідливість курення тютюну. Новий, 89-ий Конгрес, на думку сенаторки Нюбергер, повинен схвалити гроші на те, щоб можна було повести освідомну акцію про те, яким шкідливим для здоров'я людини є курення тютюнових виробів.

Канада підготовляється до 100-річного ювілею свого існування

Оттава. — Канадійці цього року привітали, як звичайно, новий рік, але вони вже тепер думають і плянують відзначити 100-річчя Канади як окремої держави, що сталося 1-го липня 1867-го року. Сам прем'єр Пірсон недавно пригадав, що до Сторічча Канади вже недалеко, і що треба б до його відзначення вже тепер підготовлятися. На це відзначення федеральний уряд призначив $100,000,000. Велика частина з цієї суми є призначена на дарунки провінціям та містам, які плянують якісь тривкі проєкти у зв'язку з відзначенням цього 100-річчя. Про призначення цих грошей окремим містам рішає Комісія Сторічного Ювілею в Оттаві, яка дістала вже велике число проєктів, що їх вона мусить розглянути та схвалити або відкинути. Федеральний уряд сподівається, що провінційні уряди та міські громади видадуть на відзначення ювілею принаймні три рази по $100,-000,000, і що закордонні туристи, якщо все буде йти згідно з планом, всі ті фонди звернуть канадійцям та допоможуть канадійській економіці на порозі нового сторіччя. В Монтреалі має бути Світова Виставка, яка мала б бути краща від Світової Виставки в Ню Йорку в 1964-1965 роках, і на 10 разів більша від виставки в Сіятлі в 1962-му році.

СУКІП в Ню Йорку пожертвував $200.00 для потребуючої родини в Австрії

Ню Йорк. У вчорашньому числі „Свободи", яка друкувалася в понеділок, 11-го січня, подано в рубриці: „У всякого своя доля" коротку вістку про одну українську родину в Австрії, якій пощастило втекти із Совєтського Союзу після того, як її батька запроторено на Сибір, за участь в українських визвольних змаганнях. Прибувши до Австрії, ця родина, хоч на волі, все ж таки опинилася у великій потребі, бо, не мавши австрійського громадянства, не може дістати заробіткової праці, а дві дочки бажали б продовжувати започатковані вже студії медицини. Перші примірники „Свободи" з цією вісткою були також ж того дня доставлені, як звичайно, в продаж в українських крамницях в Ню Йорку. Негайно після того, таки в понеділок 11-го січня, як ще навіть не був закінчений друк усього тиражу „Свободи" з цією вісткою, зателефонував до редакції дир. Ярослав Пастушенко, повідомивши, що очолювана ним, як головою, і дир. Романом Крупкою, як секретарем, Управа Союзу Українських Купців і Промисловців, тільки прочитавши вістку в газеті, порозумілася телефоном та вирішила вислати із свого Стипендійного фонду $200.00 на допомогу в студіях двом дівчатам згаданої родини в Австрії. Цим своїм жестом Управа Союзу Купців і Промисловців бажала допомогти потребуючій українській родині, батько якої карається в совєтській каторзі за участь у визвольних українських змаганнях, 50-річчя яких відзначено в минулому і цьому числі. (Гл. редакційний коментар: „Мала, велика справа" на 2-ій сторінці в цьому числі).

КОСИГІН ПОЇДЕ ВЕСНОЮ ДО ЛОНДОНУ — БЕЗ БРЕЖНЄВА

Лондон. — Офіційно повідомлено, що совєтський прем'єр Алексей Косигін приїде вчасною весною до Лондону і що британський прем'єр Гарольд Вільсон резигнуватиме Косигіна пізніше в цьому році. Зате лондонські газети твердять, що Косигін приїде без другого „колективного диктатора", Леоніда Брежнєва, який займав після відсунення Хрущова від влади — пост першого секретаря компартії. Косигін був уже в Лондоні в 1955 році, коли він їздив туди у проводі торговельної делегації, а Вільсон був в минулому році в Москві, як тодішній лідер британської опозиції. Подорож Косигіна до Лондону буде його першим виїздом поза межі СССР від часу, коли він став прем'єром СССР. Гадають, що подорож Косигіна до Британії приспішить рішення щодо його відвідин у Вашингтоні. Покищо нічого ще не відомо, коли Косигін приїде до ЗДА й формального запрошення йому ще не передано. З свого боку британський прем'єр Вільсон поїде в цьому році до Парижу і Риму. Він прийняв теж запросини приїхати до Індії. В цьому тижні прибуде до Лондону японський міністер закордонних справ, а в наступному місяці — норвезький прем'єр. В березні цього року приїде до Лондону совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико — на запрошення від британського міністра закордонних справ Патріка Гордона Вокера. Їхні наради приготовлять приїзд Косигіна. Міністер Вокер заповів свої відвідини у цьому році в двох комуністичних країнах — в Празі і Београді. Однак найбільше значення прив'язують до подорожі британського прем'єра Гарольда Вільсона 22-23 січня ц. р. до столиці Західньої Німеччини Бонну. Західньо-німецькі чинники бурмітливо, що мають жаль до Вільсона, що той своєю акцією в справі реорганізації атомової потуги Атлантійського Союзу практично спаралізував, якщо не угробив, американський плян будови морської флоти з різнонаціональною залогою і атомовими ракетами, — плян, який захопив Західню Німеччину, яка заявила була свою згоду реалізувати його спільно з Америкою. Західньо-німецькі чинники мають теж жаль до ЗДА, Британії і Франції, що вони поставилися досить стримано й неохоче до німецької суґестії — наполягати на скликання нової конференції з участю СССР задля справи з'єднання Німеччини. Всі ці справи будуть найменованим предметом нарад Вільсона із західньо-німецькими лідерами. Британський прем'єр приїде з весною цього року також до Вашингтону, він відвідає Канаду та виголосить промову в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй.

У Південному В'єтнамі прийшло до згоди з військом щодо цивільної влади

Сайгон. — Президент Південного В'єтнаму Фан Хак Сук, прем'єр Тран Ван Гуонг і головний командант південно-в'єтнамських збройних сил генерал Нгуєн Хан підписали спільну заяву, в якій стверджується, що військовики підтримують свою становище з 27 серпня ц. р. щодо своєї суто-військових функцій та залишення державної влади цивільним чинникам. Президент Фан Хак Сук має скликати якомога скоріше народні збирання для вибору законодатного тіла, а до того часу сам зберігає законодатні прерогативи. Про розв'язку військовиками Високу Національну Раду нічого в тому комунікаті не згадано. Повідомлено тільки, що арештовані тоді опозиційні члени Ради вже звільнені або будуть швидко звільнені. Це порозуміння є компромісом, який насправді ліквідує затяжний конфлікт між американською амбасадою та південно-в'єтнамською генералицею, бо амбасада ЗДА натавкувала виступ гурту молодих генералів, що розігнали Високу Національну Раду 20 грудня м. р.

Відбулася доповідь проф. В. Жили в ЛМКлюбі в Ню Йорку

В серії п'ятницевих вечорів тут відбулася доповідь проф. Володимира Жили з Тексаського Технологічного коледжу, з міста Лобокк: „До психологічно-історичної характеристики процесів духового творення українського народу". Автор прийшов до висновку, що всякий матеріялізм — чужий українській духовості, що Україна не тільки тяжіла до західної европейської культури, а й сама дала вклад у той процес, а також, що відновлення української держави, проголошеної Універсалами 1918-1919 рр. у Києві, сколихнуло маси українського народу для яких то Універсали є й далі напрямними в боротьбі за правду і волю. Учасники жвавої дискусії по доповіді як один висловлювали думку, що ту доповідь треба опублікувати для широкого кола читачів, настільки вона глибока й будуюча. Доповідь професора Жили буде надрукована у „Свободі".

Співачка Тамара Лихолай прибула з Арґентини і виступатиме в ЗДА

У понеділок 11-го січня ц. р. редакцію „Свободи" і головну канцелярію УНСоюзу відвідала в супроводі відомого нашого науковця і діяча проф. Юрія Шумовського українська співачка з Арґентини Тамара Лихолай, яка в серпні м.р. прибула разом із своїм чоловіком інженером і двома синами на постійне перебування до ЗДА. П-ні Тамара Лихолай вчилася співу і гри на бандурі в консерваторії Києва і під час другої світової війни виступала в головних ролях в різних українських операх і п'єсах. Під час еміграції в Західній Европі виступала в опері Братиславі і потім в Німеччині та в Швайцарії і від 1949 року в Арґентині в найкращому театрі Буенос Айресу „Колон". Перебуваючи в Арґентині, своїми виступами збагачувала українські концерти й імпрези і працювала також як педагог, викладаючи теорію співу та музики в секції гри на бандурі, зорганізованій заходами Спілки Літераторів і Мистців в Арґентині.

Тамара Лихолай в редакції „Свободи" із проф. Юрієм Шумовським. Посередині ред. Вячеслав Давиденко.

Своїми концертами й виступами здобула багато прихильних рецензій в українській та арґентінській пресі. Прибувши до ЗДА, пані Тамара Лихолай плянує ряд концертів і виступів у Ню Йорку та в інших містах ЗДА й Канади.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

УКРАЇНЦІ В РИМІ ВШАНУВАЛИ 25-ЛІТТЯ СПИСКОПСЬКИХ СВЯЧЕНЬ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО

Рим (УПБ). — У вівторок 22 грудня, представництва Українських Римських Спільнот зібралися вранці в Базиліці св. Петра на Богослужбі з нагоди 25-ліття єпископських свячень Кир Йосифа. Службу Божу в намірені Ювілята відслужив архиєп. Кир Іван Бучко в сослуженні о. д-р М. Марусина, о. д-р С. Мудрого, ЧСВВ і о. А. Рижака, Настоятеля Отців Студитів. Взяли участь у Богослужбі: численна група питомців Української Папської Колегії св. Йосафата очолена Ректором, о. д-ром І. Назарком ЧСВВ; представництво Василіянських Питомців разом з Настоятелями, група учнів з Української Папської Малої Семінарії з кількома Отцями Професорами; представництво Отців Студитів. Сестер Василіянок і Сестер Служебниць та інші. Після Служби Божої представники поодиноких груп підходили до Кир Йосифа і передавали йому привіти й побажання.

„УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" В АРГЕНТИНІ

Сан Бернардо, Арґентина. — З нагоди 30-річчя діяльності „Просвіти" відбулися тут урочисті святкування, поєднані з відкриттям і посвяченням вулиці „Украіна" (колишньої Сан Льоренсо) двома українськими священиками обох візовизнань: о. В. Арійчуком і о. Микицем, в присутності понад 4 000 українців і арґентинців українського походження. Промовляли генерал-губернатор п. Домінго Філіпе Вітель, д-р В. Іванцівський від Української Центральної Репрезентації, ініціятор заходів щодо переіменування вулиці п. А. Балюк та ін. Пропам'ятну таблицю відслонив губернатор Д. Ф. Вітель. На вулиці Україна стоїть дім „Просвіти".

УКРАЇНКА З ВІННИПЕГУ ОДЕРЖАЛА ЗВАННЯ КОРОЛІВСЬКОГО РАДНИКА

Вінніпег. — Третьою жінкою в провінції Манітоба і першою українкою Канади із званням королівського радника стала правничка Марія Ваврикова, відома з активної праці серед нашого громадянства, зокрема в українських жіночих організаціях. Вона була першою українкою в Канаді, яка почала практикувати право. Про це найменування повідомив генеральний прокурор С. МекЛейн, оголосивши почесний новорічний список 12 королівських радників.

В ДІТРОЙТІ ВІДБУЛИСЯ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ХОРУ „ТРЕМБІТА"

Дітройт. — Після успішного концерту в Торонті, де понад двотисячна публіка 25 жовтня 1964 р. була захоплена виступом хору у трьох його складах під орудою диригентів д-ра Богдана Кушніра і Ярослава Филипова й ентузіястично вітала виконавців — відбулися тут 5 грудня 1964 в залі Укр.-Амер. Осередку Загальні Річні Збори Хору. Зборами проводив як предсідник інж. Я. Зубаль, секретарювали п-і Стефанія Филипів й інж. І. Карпій. У своїх звітах про діяльність хору за минулий рік, гол. інж. Богдан Сторожук і інші члени Управи дали докладний образ про працю хору. Обрано нову Управу, яку очолив Володимир Диґдало. В плянах на майбутнє порушено справу виступу хору весною в Клівленді і Шікаго та можливо наступної осені в Ню Йорку і Філядельфії.

В НТШ ВІДБУЛАСЯ ДОПОВІДЬ ПРОФ. П. КОВАЛЕВА

Ню Йорк. — Минулої суботи, дня 9 січня 1965 відбулася в Ню Йорку наукова конференція Філологічної Секції НТШ, на якій проф. д-р Пантелеймон Ковалів з Вашингтону виголосив доповідь на тему „Проблеми слов'янської фонології". Конференцію відкрив і нею проводив науковий секретар НТШ, проф. д-р В. Стецюк, вітаючи на вступі прелеґента з Вашингтону та слухачів, зокрема присутнього на залі визначного европейського славіста, професора порівняльної слов'янської філології при Оксфордському Університеті в Англії, д-ра Б. Г. Унгебавна, що тепер перебуває в Ню Йорку, як професор Нюйоркського Університету. В дискусії, що відбулася після доповіді, забирали голос проф. д-р Кость Кисілевський, проф. В. Стецюк та проф. д-р Унгебавн.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„ЧЕРВОНІ КОЛЯДКИ ТА ЩЕДРІВКИ"

У новорічному числі „Літературної України" опубліковано статтю „Сійся-родися, добро", у якій пропагуються „нові совєтські обряди", зокрема так зв. „червоні колядки і щедрівки". Газета розповідає про такі обряди в Києві: „Щаслива молодь несе п'ятикутні червоні зірки і величальною піснею поздоровляє господаря, господиню, їхніх діток з новим роком"...

РАДІОЛЮБИ З РІВНОГО

„На всіх континентах знають позивні сигнали самодіяльного радіоклюбу ДТСААФ рівенської середньої школи ч. 21. Юні аматори встановили двосторонній зв'язок з радіолюбителями Японії, Бразилії, Колюмбії, Нової Зеландії, Австралії, багатьох країн Европи, кількох десятків міст СССР. У клюбі підвищують свої технічні знання близько 80 старшокласників... Руками юних конструкторів виготовлено багато оригінальних кишенькових приймачів"... („Радянська Україна" з 27 грудня 1964 р.).

ПРО СТАН УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УССР

Валентин Бичко, який впродовж десятків років вправляється в писанні творів для дітей, вбачає один з недоліків української дитячої літератури в УССР у тому, що немає книжок, „де діяли б нові Чапаєви і Корчагіни". І далі: „Дві серйозні хиби має сьогоднішня поезія для дітей. Перша — це благодушність... Друга — інформаційність. Побудують в Києві метрополітен — пишеться „поема". А в тій „поемі" стільки ж поезії як і в сухому газетному повідомленні про цю подію. Часто пишуться такі ж твори і про будівництво гідроелектростанцій, і про полети в космос тощо". („Літературна Україна" з 29 грудня м. р.)

„ДАЛИ ПЕРЦЮ"

„Колишній директор Солобковецького Будинку культури В. Д. Мельник підробляв грошові документи і привласнював державні гроші. Його спільники, посадили на лаву підсудних. І тоді хапуга заволав: „Не хочу сам у тюрму сідати! Хочу з компанією. Хіба я сам хапав? А завражділом культури Кордонський хіба не хапав? А його заступник Яковлів хіба не хапав? А кінодіяч Скульський, Янишин, Савицький хіба не тягали?! І тягали. і будинки собі будували на крадені гроші. Садижайте і їх!.." І суд пішов назустріч „побажанням" хапуги Мельника. Тепер він посидить в тюрму на два з половиною роки. А всю компанію взяли під суворе слідство. Про це написали нам з Хмельницької обласної прокуратури". („Перець" ч. 23/'64).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Страйк у портах

Страйкувати — це святе право робітників в їхній боротьбі за поліпшення своєї долі, і тільки в невольницькій системі комуністичних держав експлуатовані державним капіталізмом робітники позбавлені цього права. Існують також інші визнані принципи у нормуванні відносин між працедавцями і робітниками: мусить існувати пропорція між заробітками одних і других, процвітання підприємства лежить в обосторонньому інтересі, і тому в обосторонньому інтересі є мирно ладнати спори та вминати страйк, який з-правила завдає великої шкоди економіці всієї країни, отож б'є і по працедавцях, і по самих робітниках.

Американський світ праці який охоплює і працедавців, і робітників, свідомий усіх цих правд. Тому кругло 16 мільйонів робітників зорганізовано тут, в Америці, у наймогутніших в світі робітничих спілках. Тому тут наймогутніші промисл і торгівля, тут — найвищий життьовий стандарт робітника. Внаслідку — саме на прикладі найбільш капіталістичної і упромисловленої Америки найяскравіше збанкрутувала теорія Маркса про неминучість зудару кляс і революції пролетаріяту. Ніде в світі робітництво не є так глибоко антикомуністичне, як американське, ніде комунізм не має такого слабого ґрунту, як в Америці.

Характеристикою американської дійсности може послужити наглий страйк 65 000 членів Міжнародної Спілки Портових Вантажників, який вночі з минулої неділі на понеділок спаралізував порти від Мейну по Ню Мехіко. Саме рік тому ця сама спілка провела була 34-денний страйк, який закінчився завдяки покликаній президентом Кеннеді триособовій Роз'ємчій раді. Портові робітники дістали тоді великі користі у новому збірному договорі праці і, здавалося, спокій на портовому фронті триватиме кілька років, бо не повинна забутись наука, що той страйк коштував країні коло — 800 мільйонів доларів.

Тому не було речевих причин для нового страйку. Новий проєкт збірного договору праці передбачував пересічну винагороду портового робітника на $5 860 річно, піднесення додаткової старечої пенсії робітникам на $100 місячно, 4-тижневу платну відпустку, додаткових три вільних дні в році і т. п. користі. Сам голова робітничої спілки хвалив цей проєкт угоди, як надзвичайно корисний. Тому слушно вважають, що коли один відділ робітничої спілки той проєкт відкинув і цим спричинив вибух страйку, то це було непорозуміння, яке повинно якнайшвидше з'ясуватися, щоб не було великої шкоди — країні, світовій комунікації і — робітникам.

Підтинання з кореня

Починаючи від 1961-го року, на вулицях Києва у новорічну ніч з'являються групи молоді, між ними дехто і в українському національному одязі, з великими червоними зірками в руках. Ідучи вулицями, вони співають пісні, що мелодіями точно відповідають українським старовинним колядкам і щедрівкам. Усім нам відома щедрівка „Добрий вечір тобі, пане-господарю" І комсомольські новорічні групи в поневоленій українській столиці співають на ту мелодію таку "щедрівку":

„Добрий вечір тобі, вільний пролетарю, радуйся, ой радуйся, земле — світ новий народився ... Гей пісні складаємо, волю величаємо" ...

Замість „господарю" — підставлено „пролетарю", замість Син Божий — підставлено „світ новий" ... Бо господарів зруйновано, і господарем має бути на нашій землі тільки московський ЦК комуністичної партії, а Сина Божого, як і все християнське вчення — вже понад 40 років намагаються заперечувати фальшівники людського життя, в тому числі й українських колядок та щедрівок. Ворог розуміє, що зруйнувати, знищити, переплутати народні традиції — значить підтяти народ з кореня, порушити тяглість багатовікової історії України, відрізати сучасне покоління від попередніх поколінь. Крім того, окупант побачив, що понад півстолітня боротьба з релігійністю й обрядовістю не дала значних наслідків: український народ у своїй масі далі вірить у свого Творця, а предавні колядки і щедрівки й далі лунають по українських селах у їхньому первісному вигляді, з Божим Сином і господарем, а не „новим світом" і „пролетарем". Тому і взялися фальшувати наші народні звичаї, наливати у різьблені тарелі української народної творчости не пахучий мед, а совєтську імперську отруту. „Літературна Україна" з 1-го січня ц. р. навіть не приховує цього завдання, кажучи, що „нові совєтські обряди" — „є важливим чинником у боротьбі з релігійними пережитками". Застосовувані з наказу Москви нові обряди — це боротьба окупаційної влади проти одного з найкращих проявів талановитої української душі.

Мала, велика справа

У рямках запланованого цілого ряду змін у доборі та оформлюванні друкованих у „Свободі" матеріялів, надруковано в попередньому числі в окремій рубриці: „У всякого своя доля ..." коротку вістку з Австрії про потребуючу родину. Сьогодні на іншому місті друкуємо перший відгомін на цю вістку в конкретній формі: пожертву в сумі двохсот долярів, що її склав Союз Українських Купців і Промисловців в Ню Йорку.

Здавалося б, одна родина й одна пожертва це мала справа, яка не заслуговувала б на окремий редакційний коментар. Проте направду це велика справа, бо з родин складається наша спільнота, а кожна пожертва для тих, що потребують допомоги, це свідоцтво тієї нашої родинности-спільнотности в найширшому розумінні. Родина в Австрії в цьому випадку наче символізує всі ті наші родини, які потребують допомоги, а пожертва Союзу Купців і Промисловців — найкраще свідоцтво — символ для всіх тих, що допомагають.

Ми часто покликаємось, як на приклад, на „сто найбільш потребуючих випадків", — збірку, що її кожного року веде „Ню Йорк Таймс" і що перевищує півмільйона долярів. Один наш випадок з родиною в Австрії і пожертвою Союзу Купців і Промисловців переконує, що ми маємо власні приклади, які могли б заімпонувати американцям не менше, як їхні приклади імпонують нам. Бо цей наш власний, дуже конкретний приклад одної потребуючої родини і одної великодушної пожертви — віддзеркалює все те найкраще і найшляхетніше, що є суттю і змістом праці Українського Когресового Комітету, Злученого Українського Допомогового Комітету, акція „Діти Дітям" та багатьох подібних, в яких ті, що мають і можуть, подають тим, що не мають і потребують. У цьому наша велика сила і з цього виплигає наша віра в українську людину, в українське майбутнє. Тим то справа одної нашої родини в Австрії та пожертва Союзу Українських Купців і Промисловців в Ню Йорку, хоч на перший погляд могли б здаватися малою, по своїй суті і символіці є великою, дуже великою справою.

СЛОВО ДО БІОГРАФІВ

Хто жив колись у СССР, той пригадає собі, як мало знав він про тих або інших визначних людей, хай навіть і комуністичного світу. Від пересічного громадянина приховувалося все, що стосувалося особистого чи приватного життя відомих у політиці, науці, літературі або мистецтві осіб. У школах навчали, що треба вчитися ось у таких і таких. Вивчали їхні біографії. Але то були „політичні" біографії партійних вождів, „літературні" біографії письменників і т. д. І дуже мало звичайної біографії людини, що не тільки політикує, пише, малює чи співає, а й живе своїм родинним життям, має жінку, дітей, має свої клопоти, успіхи, невдачі.

У той час, коли в Америці, наприклад, кожен знає не тільки склад родини президента держави, а й скільки грошей він має, як називаються його собаки і коти, в якій суконці його дружина приймає гостей у Білому Домі, я лише на еміграції дізнався, скільки разів Сталін був жонатий. Щось так ніби крізь сон чув там про його синів і доньку. Те саме й про інших „вождів" народ знав дуже мало. І не тільки про вождів.

Навіть і про Тараса Шевченка не оповідалося в школах стільки, скільки кожен на еміграції може довідатися хоч би і зі звичайної української газети. Про те, що безпосередні родичі Івана Франка чи Лесі Українки живуть і де вони живуть і як дивляться на совєтську владу, на їхній батьківщині годі було почути пересічному громадянинові.

Там бо вважалося, що родинний стан чи приватне життя особи не має нічого спільного з його політичною, літературною чи мистецькою діяльністю. А тим часом так воно не є. Дуже часто якраз родинні моменти в житті людини спрямовують ту людину на певний шлях. Із-за якоїсь коханки володарі йшли походами на землі інших володарів.

І про всі ці „приватні" справи визначних осіб пишуть у вільному світі. Час від часу пише й українська преса.

Недавно я був на імпрезі з нагоди 5-ліття з дня смерти С. Бандери. Багато дечого знають про Бандеру ті, що сиділи на імпрезі. А щоб довідатись, скільки дітей і в якому віці залишив Покійний, мені прийшлося перепитати багатьох присутніх „бандерівців". Те саме і про недавно померлого полковника Андрія Мельника. І те саме щодо багатьох скульпторів, журналістів, письменників, що відійшли від нас.

Та й не тільки про покійних визначних осіб варто було б більше інформувати українців у вільному світі, а й про живих і діючих. Ясна річ, у всьому мусить бути міра і такт. Бо хочемо не пустопорожніх сенсаційних даних, а цікавих та корисних для пізнання не тільки самої творчости чи діяльности окремих визначних осіб, а й шляхів, чому, коли і як вони до неї дійшли.

Іван Овечко

Петро Голубенко

„ПОЛІТИЧНІ ДОКТРИНИ" ЧИ НЕПОРОЗУМІННЯ

(Про наші розбіжності)

Стаття Леоніда Полтави „Політичний вечір літературного „Слова" („Свобода", 2-го січня ц. р.) є ще одним свідченням зростаючого загострення навколо питання „контактів" і зустрічей українських політичних емігрантів із своїми земляками - українцями, які появляються тепер час від часу порядком так званого „культурного обміну".

У відношенні до цього „культурного обміну" і „контактів" та можливих наслідків думки поділилися настільки, що виразно накреслився поділ усієї еміграції на два табори: на тих, хто за такі „контакти" та зустрічі, і тих, хто проти. Цей поділ ускладнений тією обставиною, що позицію „проти" зайняло одне з наших найбільших політичних середовищ, а також офіційно заанґажувалася наша найвища політична репрезентаційна організація.

Ставши на ці позиції, обидві ці організації стараються підвести під них ідейно-принципове підґрунтя, як оборонці „чистоти наших національних позицій", обвинувачуючи інакодумаючих у виламлюванні з єдиного національного фронту, в ідеологічних збоченнях та інших гріхах, які є, мовляв, повторенням „наших історичних недомагань".

Виникають питання: чи справді в основі цих розбіжностей думок лежать глибші ідеологічні позиції та принципи, чи може вони є наслідком звичайних непорозумінь або партійної політики, в інтересах якої ті непорозуміння підносяться на ступінь політичних принципів і навіть окремої ідеології!? Якщо дамо правильну відповідь на ці питання, то тим самим знайдемо причину нашого двоподілу і хто є безпосереднім винуватцем розходжень та загострення. Тоді буде легше лікувати ті наші „історичні недомагання", про які згадують опоненти зустрічей.

Всі ці питання і дискусії навколо них вже давно непокоять автора цих рядків і провокують на публічний або пресовий виступ, але кожного разу, приглянувшись до арґументів, якими обґрунтовують свої позиції противники контактів та зустрічей і намагаючися зрозуміти з їх виступів, у чому ж конкретно полягає шкода від цих зустрічей для української еміграції, я не знаходив логічної і розумної відповіді, і в мене опускалися руки. А деякі арґументи та „політичні принципи", на нашу думку, годяться лише для того, щоб бути об'єктом гумору і сатири, а не предметом серйозної політичної дискусії. Чи ж варто встрявати у таку дискусію?

Ось так і виник у мене задум використати матеріяли цієї „дискусії" для одного із розділів „Енеїди нашого часу", як матеріял, що тільки й надається для гумору та сатири. Прихильники цього твору, маючи на увазі не абиякий успіх у слухачів попередніх розділів моєї „Енеїди" і довідавшись про мій задум, поставили переді мною вимогу негайно написати цей новий розділ, щоб було що читати на літературному вечорі „Слова" нашому незрівнянному читцеві Й. Гірнякові.

Замовлення я прийняв, хоч до літературного вечора лишилися лічені дні, а часу для писання твору в ці лічені дні було ще менше. Але ця творчість була не складна. Я вибрав з нашої преси найголовніші статті та виступи противників і прихильників „зустрічей", вибрав з них найхарактерніші фрази і вислови, втиснув їх у віршований розмір і оздобив римами. Не треба було ні фантазії, ні належних для гумору переяскравлень і штучних ситуацій — саме лише дослівне наведення деяких думок і висловлень містили в собі і гумор і сатиру.

І хоч цілого розділу я не викінчив, фраґменти з нього подав для прочитання. Турбувало мене лише одне: літературний вечір, оскільки відбувається він під час з'їзду письменників, цим самим набуває репрезентативного характеру, а твір мій не цілком викінчений. Бракувало в ньому сатири і критики відзначення Шевченкового ювілею в СССР і позитивного закінчення розділу тріюмфом відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Як приймуть слухачі лише той перший напівгумористичний і напівсатиричний підрозділ про існуючі серед емігрантів розбіжності та дискусії протягом „Шевченкового року"?

Прочитані фраґменти були сприйняті більшістю слухачів з ентузіязмом, що, на мою думку, пояснюється не стільки літературно - мистецькими якостями цього твору, як майстерним читанням Й. Гірняка і злободенністю питань, які в них зачеплені. Але в частини слухачів, як тепер виявилося, прочитаний уривок викликав огірчення чи й навіть обурення, бо вони сприйняли його сатиричне спрямування на свою адресу чи на адресу своєї партії. Думку цієї частини і висловив Л. Полтава у згаданій статті „Політичний вечір літературного „Слова", назвавши мій твір „прикрим вершком" цього літературного вечора, а мої інтенції — „протаскуванням під плащем „Слова' політичних доктрин одиниць", які, очевидно, є в суперечності до нинішньої генеральної лінії більшости української еміграції.

Стаття Л. Полтави в багатьох ствердженнях містить такі умисні переяскравлення і закиди, які можуть створити невірне уявлення не лише про мій твір, а й про мою „політичну доктрину", яку я нібито „протаскую" з трибуни літературного об'єднання „Слово". Вже це саме вимагає моїх вияснень. Крім цього закиди Л. Полтави стосуються цілого Об'єднання українських письменників в екзилі, якому приписується певну політичну тенденційність, несприйнятливу і немилу представникам одного політичного напрямку. Стаття зачіпає спірні питання, про які згадано на

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „КУЛЬТУРНІ" ЗВ'ЯЗКИ

Рік 1964-ий закінчився акордами незгоди в колах нашої еміґрації, з чого матимуть втіху тільки ті, які до цього зміряли. Почалося зустріччю при „круглому столі" з групою совєтських „діячів культури", що правильніше можна б назвати зустріччю „тихцем під столом", а закінчилися клинами над собою наших еміграційних діячів пера і сцени на вечорі „Слова".

Не думаю, що людина, яка любить Україну, повинна мати застереження до всіх осіб з-поза залізної заслони, що вони комуністи і вислужники Москви. Вірю, що в більшості цих підсовєтських українців існує національна свідомість і гордість, поруч ненависти до Москви. Я певний, що не одному з цих підсовєтських діячів культури, яких перед виїздом добре повчили, кривавиться серце, коли він бачить, що Москві вдається нас обманювати й розсварювати. Він напевно боліє, що Москва вживає його до такої роботи. Москві не вдалися попередні спроби з пам'ятником Шевченкові у Вашинґтоні та зустріччю з Кочубеєм, тому робить вона нову диверсію письменниками, поетами і музиками.

Дуже прикрим і голосним відгомоном відбилася вістка про мистецьку частину з'їзду наших письменників і поетів, об'єднаних у „Слові". Там з'їхалися наші еміґраційні письменники і поети, і то часто з далеких сторін, щоб обмінятися думками. Для них напевно було б цікавішим і важливішим почути на мистецькому вечорі неопубліковані твори своїх членів. Знаємо, що матеріяльне становище письменників не дає змоги видавати їх дуже часто цінних творів. Тому такий вечір мав бути тією ареною для виголошення їх творів, які не побачили світу. Як же дивно, що організатори вдалися до рецитацій і співів совєтських творів, які тепер нам доступні через совєтські публікації. Хоч і не один з цих творів є гарним і високомистецьким, для ознайомлення з ними ледве чи потребували члени „Слова" приїздити з усіх кінців Америки і Канади.

На цьому ж вечорі сеньйор наших артистів Й. Гірняк з поетом П. Голубенком викпили нас усіх, та й самих себе. Дивно, що після стількох років поневірянь під Совєтами маестро Гірняк ужив арени „Слова" для пописів, які, мабуть, були подиктовані його особистими жалями. В літі я мав нагоду слухати інтерв'ю Й. Гірняка про наш театр на еміґрації в передачі „Голосу Америки". На моє здивування замість піддержати духа наших братів у поневоленій Україні, він нарікав на те, що в нас немає зрозуміння і підтримки для мистців сцени. Слухаючи, я не міг пізнати того самого Й. Гірняка, який кілька років тому мужньо відповідав на облудні „співчутливі" слова большевиків про його положення на еміґрації.

Яким же контрастом до нарікань Й. Гірняка було інтерв'ю про наш театр артиста П. Рудакевича, передане тиждень тому „Голосом Америки". П. Рудакевич розповідав про успіхи „Театру в п'ятницю", про прихильне ставлення численних громад, що їх театр відвідав, і численність глядачів на його виставах. Замість кпити і цим пропаґувати „культурні зв'язки" із совєтськими посланцями, чому маестро Гірняк не спробував пригадати часів переслідувань українського театру, коли він перебував на Україні і сам переживав ту жахливу дійсність? Це допомогло б йому призадуматися, як би то він міг тоді розмовляти щиро на таких „культурних зустрічах", коли б його, як підсовєтського діяча, вислали за кордон, та коли б він не міг при такій нагоді з родинних чи інших причин вибрати свободи?

Я. Сова

Ню Йорк, Н. Й.

ЧОМУ ПОДВІЙНА МІРКА?

Від довшого часу нетерпеливо розкривала я кожного дня „Свободу", шукаючи ясного, рішучого осуду жалюгідної, чи радше „жахугідної", зустрічі наших видатних громадян з совєтськими представниками для шукання „контактів".

Нарешті появилася така стаття в „Свободі", але назагал у нашій пресі панує якась дивна стриманість у цій неприємній і з національного боку шкідливій справі.

Воно трохи дивно, коли пригадати пристрасні атаки всієї нашої преси на студентів Ратґерського університету, які необачно запросили до своєї школи з доповіддю совєтського представника в ОН Кочубея. Невже вчинок студентів цього університету був шкідливіший, ніж учинок дозрілих, досвідчених громадян, які займають провідні пости в нашому національно - політичному, культурно - мистецькому й науковому житті? Невже за такий короткий час ситуація так змінилася, що совєтський режим став більш сприйнятливий для української еміґрації, а московська окупація менш загрозлива для українського народу?

Я думаю, що навпаки! Студенти — це молоді, недосвідчені люди, які ставлять щойно перші кроки в громадському й політичному житті. Зрештою, наші студенти запросили совєтського представника без злих інтенцій, без задніх думок для того, щоб на університетському форумі, в присутності американських студентів виявити всю облудність московсько - большевицької пропаґанди. Подія відбувалася не нишком, а на очах усього громадянства, і вся наша спільнота знала докладно, про що говорилося. Зустрічі ж старших громадян відбувалися в приватних домах чи при закритих дверях „Круглого Стола". Перед громадянством приховується не тільки прізвища учасників цих „контактів", але й зміст та ціль розмов, що, як кажуть, відбувалися в такій приязній атмосфері, що господиня, в домі якої прийняття зорганізовано, сказала, що „ніколи в житті не націлувалася так, як на зустрічі з совєтами!" І тільки з большевицької преси можна було довідатися, хто з наших громадян був на тих зустрічах, знехтувавши, як твердить ця преса, директиви УККА. Напевно учасники й ініціятори зустрічей не мали на цілі виявити облудність совєтської політики щодо України, але мали на меті „нав'язати контакти" з окупантом. Бо яка інша ціль цих зустрічей і „контактів", як не розбити суцільне досі супроти московсько - большевицької політики на Україні українське еміґраційне суспільство? Це виявилося виразно на літерацькому відчитано „сатиру" проти проводу українського громадянства на еміґрації, а незорієнтована публіка оплескувала автора і читця.

І дивно, що люди, які брали участь у цих неславних зустрічах, далі очолюють наші чільні установи, виступають публічно та ще й поміщують свої фейлетони в національній пресі.

Українське студентство, яке визнало свою помилку й дорого заплатило за свою ненавмисну провину, було б раде знати, чому українська преса так поблажливо ставиться до заміреної провини старших громадян і чому застосовує подвійну мірку в підході до студентів і до старших громадян?

Христина Барагура

Студентка Барнард Коледжу й член Управи Українського Студентського Клюбу Колумбійського університету.

Ню Йорк, Н.Й.

БЕЗІМЕННІ

Земля просякла кров'ю,
Свята і серцю мила.
На березі Дністровім
Біз імені могила.

Та знати,
Чи в тім, чи в іншім краї
Когось чекала мати,
А може ще чекає.

Когось не стріла мати.
Когось не стріла мила,
Повік йому лежати
В заквітчаній могилі.

А скільки невідомих,
Неквітчаних героїв
Щодня згадають дома
Скорботою німою?

Заросли деревієм
І диким верболозом
Невиплекані мрії,
Невиплакані сльози.

МИХАЙЛО ШАЛАТА

Крим, серпень
1963

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УН-Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Михайло Бажанський

ПОЛКОВНИК АНДРІЙ МЕЛЬНИК, ЕСТЕТ, ЛИЦАР-РЕВОЛЮЦІОНЕР

Ім'я полковника Андрія Мельника було для нас, молодих, досить відоме. Ми знали його з оповідань колишніх вояків, як теж із сторінок визвольницьких аналів. Але в той час, коли я дозрівав, між нами колувала нелеґальна книжка „Дурні діти" Крук-Мазепинця, в якій знову це ім'я нам пригадалося, зарисоване в повній величі лицаря. Тоді вже як політичного в'язня львівських тюрем.

Мрією проходило, як би то побачити цього леґендарного лицаря на власні очі. Довго ждати не треба було. Одного дня в 1928 році й для мене відкрилася брама Бриґідок. Входячи до тієї тюрми, я зовсім забув за полк. Мельника. В той час я забув багато речей. Єдиною темою, яка вирувала в моїй істоті — це була тема оборони. Не зрадити друзів, не зрадити справи і боронити себе.

Несподівано ключник впровадив мене до келії, де сидів полк. А. Мельник, в той час на п'ятому році в'язниці, останній з процесу „басарабівців".

Ми представилися. Я держав руку полковника Мельника, звітуючи своє ім'я. Він знав уже про мене. Читав пресу і мав зустрічі із своєю дружиною пані Софією.

Відійшов я до призначеного мені ліжка, порозкладав свої речі й пильно, щоб ніхто не звернув на мене уваги, дивився на Полковника. Він був високий, стрункий, з незвичайно шляхетним обличчям праведника. Прекрасними очима. Пристійний, навіть у цих буднях і як на п'ятому році тюрми не затратив притягаючого чару. З цілої його постаті віяло чимсь надземським, і на перший погляд виглядав він для мене, як лицар з казок Ґріммів.

Не зважаючи на мою педантичність, мої речі незугарно летіли то в одне місце, то в друге, без толку і без прийнятої по в'язницях системі. Я безмежно радів в ту хвилину, що врешті досягнув того, щоб потиснути по-козацькому руку Полковника, і тішився, що буду тут, в цій келії, понурій і негарній, буду з ним говорити, їсти водяну зупу, грати в шахи, молитися, ходити на прохід, а головне буду знати його погляди на життя, слухати його спогади.

За мною було тоді лише 18 романтичних весен, хоч прокурор і поліція звали мене революціонером високої якости: на мою голову поклали 58-ий параграф моєї провини, хоч у той час я був ще „дитиною". І тому очікував від зустрічі з Полковником багато. Багато більше, як міг очікувати від когось іншого.

І я не розчарувався.

Полковник А. Мельник помітив моє хвилювання. Підійшов до мене ближче, поклав руку на плече і дав мені кілька перших порад. Від того часу, від часу моєї розгублености, хоч на тій келії було 7 осіб, обрав він мене собі за учня. Цього мені й треба було.

Я грав з ним у шахи, подаровані митрополитом Андреєм — це були незмірно великі шахи, таких великих я ще ніде не бачив. На проході, коли він приставав, — а це було проти в'язничного припису, — мені було вільно разом з ним пристанути. Ми часто говорили. Він спонукував мене писати, виробляв мої погляди на світ, життя, людей, революцію, підпілля. Ми докладно перейшли не один раз визвольні змагання: процес наростання національної свідомости, невдачі та успіхи. Ми порушували також соціяльну проблематику, уклад політичних сил в Европі.

Полковник мав тоді 37 років і, звичайно, міг з мене формувати людину, яку сам захотів. І він дійсно з великою ерудицією вояка, уживаючи відповідної стратегії педагога, обняв провід над моєю майбутньою дорогою.

Хтось сказав, що було тоді три визначні, шляхетні, принадливі постаті в українській спільноті: Митрополит Андрей, д-р Вол. Старосольський та полк. А. Мельник. Записав я це у своїй пам'яті. Порівнював ще і ще раз. Молодою душею перевіряв це ствердження багато разів. І я згідний з цим. Чар особи Полковника був безмежний. Йому опертися ніхто не міг. Навіт начальник в'язниці Маєвський. Також в'язничні дозорці не могли опертися цій людині, колись побитій ними самими, з поламаними ребрами — і вони, коли Полковник переходив попри них — мимоволі ставали наструнко.

У келії ніхто не рішав нічого, не порадившись наперед з полк. Мельником. І галасу тут не було, як в інших келіях.

Для всіх нас він став учителем. Він навчав мене революційного діла, казав, що тільки чисті люди, високоетичного заложення можуть стояти по нашій стороні барикад. Вони мають горіти ідеєю народу, брати нарід в свою оборону і спалюватися на кострі за святу народну справу. Тільки таким людям це право має бути дане. Мерзотникові не вільно гинути за священну ціль.

Революція, українська майбутня революція — казав Полковник — має прикликати до себе нову людину. Підпорядковану ідеї, органічно пов'язану з високою думкою і народною традицією. Ні майно, ні слава, ні заздрість не повинні володіти тією твердою, витривалою душею.

Полк. А. Мельник мав свою власну філософію. Глибоким роздумом, довгими студіями створив світогляд провідника. Ніцшеанську людину, — казав він, — не треба штучно пересаджувати на український ґрунт. Ми маємо у своїй історії далеко кращі приклади для наслідування. Для нього Іван Богун і Павло Полуботок були клясичними прикладами героїв. Українське сонце, атмосфера і український нарід зродили прекрасну українську традицію. Її треба відновити, прибрати в золоті рямки душі, її треба любити і жити нею. Нічого не треба позичати. Ми все маємо. Ми нарід, найбагатший на геройський змаґ, на кузню характерів.

Старий Кальниш був для полк. А. Мельника символом української трагедії й рівночасно передвісником та апостолом нового зриву. Одного дня ми стояли біля вікна і дивилися через дротяну сітку у безкраю небесну блакить. Високо уносився птах. „Дивіться, — сказав Полковник, — дивіться, яка клясична рівність пташиного льоту. Ні од-

(Закінчення зі стор. 3-ої)

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

ПОЛКОВНИК АНДРІЙ МЕЛЬНИК, ЕСТЕТ, ЛИЦАР-РЕВОЛЮЦІОНЕР

Закінчення зі стор. 2-ої

ного зайвого руху. Крила складені у безприкладній симетрії, голова спрямована проти повітряних хвиль. Яка несказанна рівність льоту! Людина повинна брати приклад для свого життя із цього льоту. . ."

Полковник не визнавав у людині демона. Не визнавав теорії Дрепера, вчення Дарвіна. Бачив тільки таку людину, в душі якої панує рай. Людина повинна бути еманацією хотінь, а не випадкових діл. Рішучо відкидав валенродизм, проповідуваний деякими визначними людьми та поетами.

Я хотів спробувати самостійно креслити своєрідну ідеологію націоналізму і зацитував вірш Івана Франка „Я син народа". Цитуючи, я захоплювався. Але такого ж самого захоплення я не викликав у Полковника. Його естетичне вухо не могло слухати подекуди сороміцької фразеології того вірша, хоч творчість Івана Франка він високо цінив.

Тому не диво, що дехто з колишніх усусусів, які перейшли по визвольних змаганнях у так званий радикальний табір, вважали Полковника за пихату та гордовиту людину.

Це треба відкинути. Полковник був вродженим естетом.

В своїй уяві будував він державу Платона. Часто звертався до Біблії, оцінюючи поодинокі прояви в нашому національному житті. Відкидав Каїнову ролю в суспільстві. Зате зі старої грецької скарбниці найчастіше черпав приклади для громадського життя. Засуджував ролю Ефіяльта, як і царського Азефа і звичайного капося у в'язничних буднях.

Полковник умів сполучити виховний ляйтмотив з реальними прикладами, які кожен, хто рішився обрати шлях підпільника, фах життьових небезпек, — мусить знати, бути готовим перейти попри них так, як попри Сцилу і Харибду, які на кожному кроці чигають на революціонера; перейти щасливо, не замазавши своєї чистої душі.

Найчастіше цитував Полковник напам'ять приклади з грецької скарбниці духа. Малюючи образ провідника, брав подорож Одисея, який, чуючи чарівні співи сирен, не смів зупинитися. І в житті людини, казав він, буває багато таких приман, які закликають покинути свій нарід, забути свої обов'язки супроти загалу. Вони кожного дня нас кличуть:

До нас, до нас! В нас ясне
сонце гріє,
Немає місця в нас журбі...
З фіялок, з гіяцинтів,
з рож, з лелії
Вінці сплетемо в дар тобі.

Але провідник, обравши собі пряму дорогу, не сміє похитнутися, сумніватися у своїх рішеннях, не сміє уступити із раз обраного шляху. Провідник повинен бути взірцем чеснот. Громада, яку він провадить, хоче, щоб він жив Божим духом. Він як аскет має думати тільки про загальну справу. Громаді вільно жити життям свобідним, життям добробуту, життям спорів, життям обивателя. Але провідникові — не вільно! З хвилиною, коли він упімнеться за своє право людини, його опінія падає в очах людей, його слава гине, і юрба шукає собі нового провідника.

Тому Полковник не сприймав учення Ле-Бона. Рішучо відкидав Достоєвського з його бісами в людині. Не сприймав Толстого і його теорію непротивлення злу. Виправляв „вождя" Маккіявелі. Найкращою формою державного твору залишалася для нього неперевершена досі держава грецького філософа Платона, і йому полк. Мельник поклонявся цілою душею. Він, старий Платон і його держава ще й тепер актуальні і найбільш природніми можуть бути на українському ґрунті, — казав Полковник.

Після того я мав багато інших учителів. Великого маштабу вчителів. Моїм учителем був проф. Тома Гарік Масарик, президент чехо-словацької держави, міністер закордонних справ Едвард Бенеш, учені Крофта, Швегла та інші, які в своїй країні і в усій середній Европі були на свій час знатними людьми.

Потім я бачив і жив близько генералів Павленка, Курмановича, Грекова, Петрова, знав багато політиків, українських дипломатів, поетів, письменників. Зустрічався з ними, дискутував, слухав їхні лекції і розглядав їх через призму своєї душі. Згодом і я сам став революційним і громадським діячем із притаманним собі світоглядом тих часів. Та ніхто з них, з тих постатей, які я зустрічав пізніше у своєму житті, не зумів прикрити, змінити чи навіть хоч би поправити ті вічні ідеї, якими горів Полковник.

Мав я багато інших зустрічей з полковним Андрієм Мельником: у Ворохті, у розбомбленому берлінському готелі, в декількох менш і більш романтичних місцях. Та всі вони бліднуть супроти тієї першої, найсильнішої й найхарактернішої. В усіх тих дальших зустрічах надходили тільки доповнення і висновки до сказаного у днях келійного навчання.

Всі ті зустрічі упевнили мене в тому, що нарід наш може бути гордим зз Людину, візією якої були золотоверхий і святоюрський собори, як цілі досягу, як кінцеве завершення української держави.

Ювілей фундаторів-каменярів ОДВУ в ЗДА

(До 35-ліття І-го Відділу ОДВУ ім. С. Коновальця)

У суботу 5-го грудня м.р. в ресторані „Гелмар", Асторія Н. Й. відбулася небуденна подія у житті великого українського Ню Йорку — відзначення 35-літнього ювілею першої підвалини-клітини ОДВУ, ч. 1 з осідком в Асторії, Н. Й., що був зорганізований надхненням і морально-організаційними заходами бл. п. полк. Є. Коновальця.

1929 рік — це в ЗДА був час поширення депресії в економічно-господарській ділянці, а в духово-психологічній період зневіри, морально-духового тупику і гнітючого страху безнадійности в колах українських поселенців. І в той небезпечний час духово-морального занепаду і розтічі сил прибув до ЗДА полк. Є. Коновалець і, збагнувши стан, настрої та обставини, визначив духово-моральну та ідейну діягнозу для підупалих українців. Було скликано велике політичне віче, на якому перед кількома сотнями присутніх із запалом промовляв пол. Є. Коновалець, а поруч нього повівав український прапор з трьома великими літерами — УВО. Цей прапор був, як вічний смолоскип, бо він пропам'ятного 1-го Листопада 1918 р. повівав з міської ратуші у Львові, а пізніше з Січовими Стрільцями пройшов у згарищах і боях всю Україну і був привезений до ЗДА.

Після віча було згуртовано коло відважних, енергійних та запальних людей, що створили тоді (1929 р.) І-ий Відділ УВО, який невдовзі був перейменований на Відділ ОДВУ та нараховував протягом 10 років понад 200 активних членів.

Ту світлу подію сеньйори-фундатори на ювілейному вечорі відтворили жмутом зворушливих і цікавих спогадів.

Один з сеньйорів-фундаторів ОДВУ, довголітній у минулих каденціях голова ЦУ ОДВУ, п. В. Е. Різник, виголосив змістовну промову, в якій ядерно окреслив історичне зачення і плідні наслідки заснування ОДВУ в ЗДА, а саме: 1) припинено і розбито прокомуністичні впливи серед укр. еміґрантів, 2) дано поштовх до кристалізації українського політичного життя, 3) започатковано акції добровільних фінансових збірок фондів для розгортання ідейно- революційної та харитативної діяльности.

Під час пам'ятних березневих подій у Карпатській Україні 1939 року — І-ий Відділ ОДВУ в Асторії за три тижні зібрав 82.000 дол. пожертв, що на ті часи і навіть на сьогодні є покажчиком великого патріотизму та самопосвяти.

За президіяльним столом сиділи основоположники І-го Відділу Іван Сидор, Михайло Левицький, яким вже минуло понад 70 років, п. Чуба-голова хору в Асторії, п. Утриско від укр. —кат. ветеранів, д-р Р. І. Клюфас від ЦУ ОДВУ, п. В. Е. Різник — голова КК ОДВУ, П. Різник — ЦУ УЗХ, члени Управи І-го Відділу — голова Т. Музика, секр. Л. Куделя, Березіцький та інші.

Тостмайстром свята був заслужений діяч ОДВУ Ц голова Відділу —з Гемстету п. Ковальчук.

Кульмінаційною точкою вечора було вручення срібних ювілейних медаль присутнім сеньйорам-фундаторам І-го Відділу, яке супроводжувалося постанням з місць всіх присутніх з відпіванням „Многії літа"

Зворушливе письмове привітання на Свято прислали — найстарший віком фундатор (80 років) та перший голова цього Відділу п. Петро Задорецький, що тепер живе у Вашинґтоні, також В. Череватюк і А. Климишин.

Були ще короткі виступи-привіти П. Різник, Березіцького, Р. Клюфаса, І. Різника, Е. Сцібайло.

Перед замкненням урочистостей знаний у Ню Йорку жертводавець і доброчинець Гр. Яремчук звернувся з закликом класти пожертви на „Фундацію ім. Є. Коновальця".

Присутні склали на цю ціль 125 дол.

Останньою точкою було висвітлення фільму, накрученого п. Я. Кулиничем, в якому показав окремі фрагменти з діяльности „Фундації ім. Є— Коновальця". Присутні побачили в цьому фільмі у щирій приязні провідників усіх трьох українських національних груп.

П. Б.

Українська Літературно Мистецька Клюб Ню Йорк, 2-га Ав.

У п'ятницю 15 січня, у ЛМ-Клюбі в Ню Йорку на 2-й Авеню, о 8-й год. вечора — Марта Шиприкевич із Філядельфії: *„Подорож по далекому світі — Гаваї, Нова Зеляндія, Австралія, Японія, Гон Конґ"*. Буде висвітлено багато прозірок-„сляйдів". Вечір розпочнеться точно о 8-й годині.

Колишній сенатор Ґолдвотер продовжує журналістичну працю

Лос Анджелес. — колишній сенатор і переможений республіканський кандидат на президента Беррі Ґолдвотер 3-го січня втратив свій сенаторський мандат і вже 4-го січня почав працювати як журналіст в пресовому синдикаті „Ди Лос Анджелес Тайм", який висилає статті Ґолдвотера одночасно до 75 часописів, що мають тираж 10.000,000. Ґолдвотер працював в тому пресовому синдикаті давніше і зароблений гонорар віддавав на добродійні цілі. Коли він почав вести виборчу кампанію, то припинив журналістичну працю, а тепер її відновив. Ґолдвотер є тепер колеґою по фаху тих провідних журналістів, які гостро його критикували під час виборчої кампанії, але переможений республіканський кандидат заявив, що не почуває до них жадної злости ані упередження. Ґолдвотер пише коментар тричі на тиждень. Він сказав, що не буде критикувати уряду президента Джансона тому тільки, що він був його противником під час виборів. Ґолдвотер збереже свої консервативні погляди і з того становища оцінюватиме діяльність уряду.

Короткі вісті

● В журналі експериментальної психології Лі Б. Секрет ствердив, що увага, з якою вчитель відноситься до дітей в дитячому садку або в перших трьох клясах початкової школи, має дуже велике значення в розвитку цих дітей, які тішаться похвалою вчителя і турбуються його доганою та взагалі беруть собі до серця похвали чи догани вчителя.

● „Вісті Комбатанта", орган ОбВУА, Братства 1 УД УНА і співпрацюючих із ними комбатантських організацій, появились числом 4 за 1964 р. На зміст склались статті І. Кедрина, І. Цапка, ген. П. Самутина, Ф. Кордуби, спомини Е. Загачевського й д-ра М. Рибака та багатий відділ Хроніки й інформацій. „В. К." виходять в Ню Йорку, як квартальник, у розмірі 64 стор.

З глибоким смутком повідомляємо усіх наших Друзів і Знайомих, що дня 10-го січня 1965 р. по короткій але тяжкій недузі померла наша Дорога Дружина, Ненька і Бабуся

БЛ. П. ДАРІЯ КЕЙС

Покійна народилася в селі Обрамівка на Донбасі. Прожила 84 роки побожним життям і була улюбленою матір'ю 6 дочок, 5 синів і бабусею 12 внуків.

ПАНАХИДА за Упокій Душі Покійної відбудеться в похоронному заведенні П. Яреми, дня 12-го січня 1965 р. о год. 7-ій веч.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 13-го січня 1965 р. о год. 9-ій ранку з катедри св. Володимира при 82-ій вул. в Ню Йорку, звідкіль Тіло Покійної буде перевезене на Український Цвинтар в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж. на Вічний Спочинок.

Прибиті горем:

ЧОЛОВІК, ДІТИ і ВНУКИ

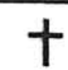
†

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Односельчанами і Приятелями, що дня 13-го грудня 1964 р. відійшла від нас у Вічність наша Найдорожча Мама і Бабця

АННА ПУЦИЛО-ШАЧЕВА

народжена в Підгірцях, пов. Броди, більшість свого життя переживала в Пискоровичах, пов. Ярослав.

Залишила в смутку:
дочку — МАРІЮ
затя — МИРОНА
внуків — ВІКТОРА, ОЛЕСЯ і МАРІЯННУ ГАТАЛИ
Двох синів і сестру в Україні

Ділимося з нашими Знайомими трагічною вісткою про смерть нашої Дорогої Матері і Бабці

бл. п. ДАРІЇ КЕЙС

яка померла дня 10-го січня 1965 року в Фордгамськім госпіталі після короткої але тяжкої недуги. Покійна прожила 84 роки побожним життям та мріяла про поворот на улюблену Батьківщину.

НЕХАЙ ЧУЖА ЗЕМЛЯ ПЕРОМ ЇЙ СТАНЕ!

Зажурені горем:

МАРІЯ ТВЕРДОВСЬКА — дочка
МИКОЛА ТВЕРДОВСЬКИЙ — зять
ІРИНА ТВЕРДОВСЬКА — внучка
БОГДАН ТВЕРДОВСЬКИЙ — внук

УПРАВА ВІДДІЛУ ОУА „САМОПОМІЧ" в БАЛТИМОР повідомляє всіх Членів і Знайомих, що в неділю, 10-го січня 1964 року номер

†

бл. п. д-р ЯРОСЛАВ ХМІЛЕВСЬКИЙ

Основоположник і перший Голова нашого Відділу та член Дому „Самопомочі".

ПОХОРОН відбудеться в середу, 13-го січня 1964 року о год. 9-ій ранку з української католицької церкви св. Михаїла.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Високоповажаній Родині висловлюємо найглибші слова співчуття.

Рівночасно пересилаємо замість квітів на свіжу могилу 10 долярів на НТШ в Сарселі.

УПРАВА

З великим жалем в серцях повідомляємо наших Знайомих про смерть нашої Дорогої Матері і Бабусі

бл. п. ДАРІЇ КЕЙС

яка померла після короткої але тяжкої недуги на 84-ім році свойого побожного життя.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ВІРА КЕЙС — дочка
ОЛЕКСІЙ КЕЙС — син
АЛЕКСАНДРА КЕЙС — невістка
ВІТАЛІЙ КЕЙС — внук
ТАТЯНА КЕЙС — внучка

В сороковий день смерти Дружини нашого Приятеля, складаємо замість квітів на могилу

бл. п. мґр. ОЛЬГИ ТУРЧИН

з Блюмінґтону, Огайо

10 дол. на Наукове Т-во ім. Шевченка в ЗДА

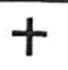
Д-р Антін і Святослава ЖУКОВСЬКІ
Стійл, Н. Дакота

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої Тети

бл. п. ЄВГЕНІЇ з ДОМАНИКІВ КОПИСТЯНСЬКОЇ

складають 30 долярів на Наукове Т-во ім. Т. Шевченка в Сарсель

Д-р Володимир і Дарія ЛАЗОРКО
Юрій і Ярослава ГЕРМАН

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що по довгій і важкій недузі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, відійшов у Вічність 7-го січня 1965 року, на 70-му році життя, наш Найдорожчий Батько, Брат і Дідуньо

бл. п. ГРИГОРІЙ ЛАБА

Покійний походив із села Сверщ, пов. Перемишляни в Західній Україні.

Панахида була відправлена в п'ятницю, 8-го січня 1965 року в год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Бугая при вулиці Коммор у Дітройті.

Похорон відбувся в суботу, 9-го січня 1965 року о год. 9-ій рано з церкви Непорочного Зачаття у Дітройті на місцевий католицький цвинтар.

Горем прибиті:

ЯРОСЛАВ, РОМАН — сини
ЛІДІЯ, МАРІЯННА — невістки
ДАРІЯ, ЛІДІЯ, РОМАН, ПЕТРО — внуки
МАРІЯ ЛИПСЬКА — сестра в Краю

Організація Державного Відродження України (ОДВУ), Інк. в ЗДПА

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА

Просимо ввічливо, всіх **ПОДРУГ і ДРУЗІВ**, які були **ЧЛЕНАМИ** Організації **„ВІДРОДЖЕННЯ"** в Арґентині, **„УКРАЇНСЬКО - БРАЗИЛІЙСЬКОГО КЛЮБУ і ХЛІБОРОБСЬКО-ОСВІТНОГО СОЮЗУ"** в Бразилії, **„ЄДНОСТИ"** в Франції, **„УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ — УНО"** в Канаді, або їх **БРАТНІХ** Організацій, які виеміґрували останніми роками з названих вище країн і поселилися на терені ЗДПА, але з технічних причин не включилися в працю в ОДВУ і їх Братніх Організацій, щоби це зробили **НЕГАЙНО**, повідомляючи про це включенняся **ЦЕНТРАЛЬНУ УПРАВУ ОДВУ** на нижче подану адресу:

CENTRAL EXECUTIVE COMMITTEE OF O.D.W.U.
Cooper Station, Box 4 — New York 3, N. Y.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо щиросердечну подяку

ВП. Панові Докторові Василеві В. САЛЯКОВІ

за врятування життя Антонові Маланякові та за надзвичайно солідну опіку після дуже тяжкої операції aneurysm of the abdominal aorta.

Хай Всевишній і на дальше наділює Вас цими здібностями у Вашій праці, щоби стати славним лікарем. Щасти Боже!

При цім дякуємо сердечно за відвідини хворого в шпиталі і в дома Всім нашим дорогим Приятелям, Друзям і Знайомим.

о. СТЕФАН — брат
ОЛЯ — дружина
НАДІЯ, ЯРОСЛАВА — дочка
БОГДАН, ЗИНОВІЙ — син
ЮРІЙ ОРАНСЬКИЙ — зять
ЕЛЕОНОР — синова

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА

ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

відбудеться в суботу, 16-го січня 1965 р. в год. 5:30 веч. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку, Н. Й.

Програма:

1. Проф. М. Величківський: Відкриття.
2. П. Т. Витвицький: доповідь н. т. „Соціялізм в сільському господарстві та в інших ділянках народного господарства".

Вхід вільний.

Управа Економічної Комісії НТШ

Українська Вільна Академія Наук у США

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Книгознавчої секції ім. Володимира Дорошенка
Доповідь — Д-р Степан РІПЕЦЬКИЙ:
Українське Січове Стрілецтво, література про нього і спроба її бібліографії.

Під час доповіді — виставка фотографій і друків.
Засідання відбудеться в суботу, 16-го січня 1965 р. о 7-ій год. веч. в будинку Академії: 206 Вест 100 вул., Н. Й.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ
ВІДДІЛ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

— влаштовує —

в суботу, дня 23 січня 1965 р.
в залі "GRAND BALL ROOM"
ШЕРАТОН ГОТЕЛЮ у Філядельфії

БАЛЬ ІНЖЕНЕРІВ З БЕНКЕТОМ

Оркестра „АМОР" з участю І. РАКОВСЬКОГО

Вступ за запрошеннями.
В справі додаткових інформацій та запрошень слід звертатися на адресу:
Ukrainian Engineers' Society of America
6523 N. Park Avenue, Philadelphia, Pa. 19126
а телефонічно від год. 7-ої до 9-ої кожного вечора крім неділі на тел. LI 8-4785

Ділимося сумною вісткою з Членами Українського Лікарського Товариства Північної Америки і Українським Громадянством, що дня 10-го січня 1965 р. відійшов у Вічність на 69-му році життя наш Незабутній Колега

Д-р ЯРОСЛАВ ХМІЛЕВСЬКИЙ

Дружині, Донькам і Рідні Покійного висловлюємо найщиріші співчуття.

УПРАВА і ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО Т-ВА
ВІДДІЛ МЕРИЛЕНД

Українська хроніка

● **Загальні збори НТШ Канади** відбудуться в Торонті 17 січня, у шкільній залі УНО при 297 Коледж вулиці. Початок о 3-ій г. по полудні. Між іншими справами, Збори мають вибрати делегатів від НТШ до Комітету Українців Канади

● **Економічна Комісія НТШ** влаштовує в суботу, 16 січня 1965 р. в годині 5.30 вечером в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, чергову Наукову Конференцію. Проф. М. Величківський відкриє цю Конференцію, а п. Т. Витвицький виголосить доповідь на тему „Соціялізм в сільському господарстві та в інших ділянках народного господарства". Доповідь є призначена для ширших кіл громадянства.

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує наукове засідання Книгознавчої секції ім. Володимира Дорошенка з доповіддю д-ра Степана Ріпецького: „Українське Січове Стрілецтво, література про нього і спроба її бібліографії". Під час доповіді — виставка фотографій і друків. Засідання відбудеться в суботу, 16 грудня 1965 року, о 7-ій год. веч. в будинку Академії при 206 Вест 100 вул., Н. Й.

● **Українка членом Наукової Асоціяції Канади.** — Наукове товариство „Бібліографікал Сосаєти оф Канада", що гуртує спеціялістів у ділянці канадського книгознавства й бібліографії з осідком у Торонті, Онт., обрало своїм дійсним членом пані Ольгу Войценко з Вінніпегу, відому з своїх праць у ділянці українсько-канадійської бібліографії, напр. „Франціяна в Канаді" (1957), „Літопис українського життя в Канаді" (1961-1963) й ін.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Що писала „Свобода" 50 років тому

12 січня 1915 року

„НА РУСЬКЕ РІЗДВО ДОЩІ СПИНИЛИ БИТВИ В ГАЛИЧИНІ"

„Галичина — болотне озеро. Австрійська головна воєнна кватира видала нині таке урядове уповіщення про воєнне положення в російській Польщі і Галичині: „Відмак, який є від кількох днів, а до того й дощ, спричинили, що ціле поле війни в російській Польщі і в Галичині перемінилося в болотне озеро. Спокій запанував вздовж цілої лінії від долішнього бігу ріки Висли аж до переходу в Карпатах коло Ужока. Навіть в карпатських горах нема снігу, а вода в гірських потоках так сильно піднеслася, що рве землю з верхів і засипає переходи. З уваги на се і з причини густої мряки годі вести тепер воєнні операції і тому війна притихла..."

„ЯК МОСКАЛІ ЗАНЯЛИ ЛЬВІВ"

„В послідним числі львівського „Діла", яке вийшло в суботу 5 вересня 1914, читаємо опис наочного свідка про вступлення російських військ до Львова. ... В четвер о год. 11:45 появились перші патрулі російського війська на Ринку. О год. 12-ій заняло військо місцеву команду при вулиці Валовій і корпусну команду при вул. Бернардинській... Віце-президент міста д-р Рутовський і радний Гінглер явилися на Личаківській рогачці і там відбули конференцію з ген.лайтн. фон Роде. По конференції, прибувши до ратуша, д-р Рутовський подав умови окупації міста. Армія вступає до Львова, одначе — як заявив генерал — вимагає безумовної ґарантії безпечности, якої з огляду на виразний приказ верховного вождя мусить вимагати з уваги на мішаний склад людности, іменно, жадає 16 закладників: 4 українців, 4 „старорусинів", 4 поляків і 4 жидів... Вечером зложив д-р Рутовський візиту командантові російських військ генерал-ляйтенантові фон Роде і представив йому спис закладників. Генерал прийняв спис в цілості, счеркуючи з нього митрополита, Ексц. Андр. графа Шептицького. На його місце зголосився д-р Юліян Гірняк. Закладники зголосилися в п'ятницю о год. 8-ій рано в готелі Жоржа... Закладниками є: від українців — д-р Юліян Гірняк, дир. Микола Заячківський, о. ректор д-р Йосиф Боцян і Павло Войнаровський; від старорусинів — о. Іван Антонович-Давидович, д-р Алексієвич Павенцкий, Іван Сас Григорович Лісковацкий, Микола Григорович Третяк..."

„ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В НЮЙОРКСЬКІЙ ПІДЗЕМНІЙ ЗАЛІЗНИЦІ"

„В навечеріє нашого Різдва, в середу дня 6 січня скоїлася перший раз від часу збудування підземної залізниці велика катастрофа. Коли коло 8 години ранку їхали поїзди переповнені людьми, почали горіти електричні дроти в собвею при 54 вулиці. Наслідком цього постав великий дим, який прямо дусив людей. Енергійній акції поліції, ратункової і пожежної сторожі треба завдячувати, що поотвирано резервові вентилятори з вулиць, коли почав бухати дим на улицю, і в сей спосіб подорожні могли хоч трохи віддихати. Коли б не се, то кілька тисяч людей було б вдусилося. А так на щастя скінчилося на сім, що лише одна старша жінка вдусилася, а понад 500 людей перевезено в непритомнім стані до найближчих шпиталів, де вдалося їх привести до життя..."

„ПОЛІТИЧНІ ДОКТРИНИ" ЧИ НЕПОРОЗУМІННЯ

(Продовження із стор. 2-ої)

початку. Все це надає таким виясненням загальногромадського характеру, і тепер я бачу, що нашими розходженнями не слід легковажити.

Насамперед мене вражає тенденційне стилістичне оформлення закиду на мою адресу, властиве для цілого табору противників контактів і зустрічей з нашими земляками. Питання, яке стало предметом дискусії, дуже конкретне і ясне: що маємо робити ми, політичні еміґранти, в нинішній ситуації так званої „коекзистенції" і культурного обміну? Сприяти дальшому розмиванню залізної заслони, шукати контактів і зустрічей із своїми земляками, щоб розповісти про свою позитивну роботу, підсунути їм відповідну літературу, захопити „язика", щоб докладніше довідатися про вороже запілля, змусити критичніше думати про сучасну совєтську дійсність і дати гостріше відчути нашим землякам відповідальність за долю України та її народу, чи відгородитись від цих можливостей подвійною заслоною і чимдалі втікати від зустрічей із земляками, трактуючи їх беззастережно, як комуністів і висланців окупанта.

Як уже було сказано вище, неґативна відповідь на це питання та її арґументація, на думку автора, заслуговують бути предметом гумору і сатири, а не серйозної політичної дискусії, що я й зробив, вибравши відповідні вислови і фрази для свого сатиричного твору. Тут я не сказав нічого нового, а лише повторив уже написане, і не моя вина, коли, у світлі вже написаного, противники зустрічей виглядають саме так, а не інакше, а їх висловлювання звучать, як сатира на їх „позиції", як їх „висміювання". Л. Полтава так і пише: „У цій політичній поемі автор і рецитатор висміювали українців, які не бажають так званої коекзистенції з Москвою й комуністичним режимом і так званих культурних зустрічей з посланцями окупанта нашої України", що свідчить, на його думку, про принципове ставлення до комуністів.

Тут, мабуть, свідома плутанина: спір іде не про бажання чи небажання коекзистенції з Москвою й комуністичним режимом, а про використання умов цієї екзистенції для доцільної і потрібної праці політичної еміґрації. А коли мова йде про контакти і зустрічі, то знову ж іде мова не про офіційні зустрічі і домовлення двох сторін — з одного боку офіційних представників української політичної еміґрації і з другого офіційних висланців окупанта нашої України, — а про приватні й індивідуальні чи групові зустрічі українських еміґрантів із своїми земляками, а часом із друзями і шкільними товаришами для взаємного обміну думок, у питаннях, що їх цікавлять. Отже й тут треба висловлюватися точно й не вживати плутаної термінології для неґації прихильників зустрічей, як безпринципних, мовляв, осіб, які ведуть якісь там переговори і домовлення з „висланцями московських окупантів". Таке означення не відповідає дійсності і творить зовсім штучні розбіжності поглядів, під якими слід шукати не „політичних доктрин", а звичайних непорозумінь або й свідомих партійних спекуляцій.

Закид мені, що я нібито поставив своїм завданням висміяти нашу найвищу політичну репрезентацію, є також подібним натягненням. Я згадую про заборону контактів, але хіба це моя вина, коли така заборона в'яжеться з ім'ям тієї організації? Здогади і розшифровування того, кого я мав на увазі, тут зовсім зайві й продиктовані бажанням автора створити якнайнеґативніше враження про мене, як автора того твору. Вислів з критики зустрічей і контактів, як „співіснувальних вихилясів", а також слова „поширюймо наказ в народ: про „рушничок співати годі" також не стосуються УККА, як здогадується Л. Полтава, а взяті мною із статті відомого журналіста, а про „Рушничок" я почув з уст однієї моєї гості на моєму мешканні, а потім чув я про такий наказ чи настанову однієї організації під час однієї дискусії.

У згадці про події 1941 року я мав на увазі суб'єктивну недооцінку УНР і заперечення відносно позитивного значення формального існування української держави у формі УССР, з одного боку, і переоцінку акту проголошення української держави у Львові 1941 року з другого. Просто „висміювати" ці події зовсім не входило в мої наміри, і з контексту мого твору справа так не виглядає, як здається моєму критикові. І зовсім зайвим є підводити під уривки з гумористичного твору ту чи іншу „політичну доктрину", а вдалу чи невдалу програму літературного вечора пояснювати знову ж таки якоюсь політичною тенденцією. Якщо ж говорити про політичну доктрину чи тенденцію, які знайшли свій відбиток у моєму творі й у програмі літературного вечора, то це є одна і всіх нас зобов'язуюча доктрина єдности всіх українців „в Україні і не в Україні сущих" та прагнення цю єдність розвивати й зміцнювати.

Для реалізації цієї „доктрини" слід не уникати, а шукати контактів і зустрічей з українцями, які прибувають за кордон, і бути до них добре підготовленими. Утримування духового й психологічного зв'язку з рідною землею, з народом, з його культурою — єдиний шлях для успішної дії і праці політичної еміґрації, скерованих на здійснення заповітів нашого національного Генія.

Наприкінці доводиться ствердити, що сатира, як одна з форм літературної творчости, дуже невдячне заняття і автор сатиричних творів постійно наражається на різні неприємності. Досить лише згадати ту чи іншу особу, установу або подію, і це вже виглядає як її „висміювання", викликаючи низку непорозумінь, які потім доводиться спростовувати. І доводиться пожалкувати, що я не втримався від спокуси вивести на сторінки свого сатиричного твору наші болючі проблеми і суперечки, через що моя сатира стала „ложкою дьогтю в діжці меду" літературного вечора, викликавши огірчення у частини її слухачів, за чим я шкодую і мушу тепер спокутувати свою провину.

Індонезія переводить дальші висади партизанів на Маляйзії

Куаля Люмпур. — В другій половині мин. тижня Індонезія перевела 3 висадні операції проти Маляйзії, висаджуючи там за кожним разом по кількадесять своїх вояків для ведення терористичної акції. Маляйзійське військо і поліція бувають за кожним разом негайно алярмовані населенням, яке ставиться вороже до аґресорів і бере активну участь у виловлюванні їх. В минулу суботу маляйзійський стежний човен затопив у протоці між Маляйським півостровом та Суматрою індонезійське судно, яке везло коло 40 аґресорів. Виловлено з морських хвиль 12 індонезійських вояків. Між схопленими на території Маляйзії є майор індонезійської армії — найвищий ранґою старшина, що його дотепер схоплено між партизанами. Маляйзійський прем'єр Абдул Рахман повідомив Об'єднані Нації, що індонезійські партизани стріляють міжнародно забороненими кулями „дум-дум" — із стесаними кінцями. Скарга Маляйзії проти Індонезії не має ніяких шансів в Раді Безпеки ОН з уваги на прихильне до Індонезії становище СССР.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 17-го СІЧНЯ 1965 р.

ФРІЛЕНД, Па. Річні збори Б-ва св. Петра і Павла — 429 Відд. зараз після Сл. Божої в залі церкви Петра і Павла при 921 Волнат Ст. На порядку нарад звіти управи і вибір нової управи на 1965 р. — І. Перковський мол., секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. Дж. Річні збори С-ва Любов — 37 Відд. в год. 2:30 по пол. На денному порядку: — звіти управи і Контрольної Ком., вибір управи на 1965 р. і інші важні справи. — Анна Гнатюк, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая — 127-ий Відд. в год. 11:30 ранку в церковній залі при Фільморе і Онейда вул. На річних зборах вибрано Управу на 1965 рік в такому складі: І. Вула, гол., А. Кобрин, заст. гол. і організатор у Відд. і Окрузі, -п-ні М. Гаравус, фін. секр., П. Гаравус, кас., М. Левицький, рек. секр., Д. Дранка, помічник рек. секр. Збирання вкладок відбувається кожної неділі в тому самому часі і місці, як подано вище. Проситься вплачувати свої вкладки. — Управа.

ПАССАЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка — 97-ий Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі під ч. 47 Говп еве. Є важні справи, тому проситься про чисельну участь. — Управа.

АКРОН, Огайо. Річні збори Б-ва Сош. Св. Духа — 295 Відд. в год. 2-ій по пол. в залі укр. Церкви, 1866 Бравн вул. На порядку дня: звіти управи і Контр. Комісії, вибір нової управи на 1965 р. Проситься членство прибути на збори. — Т. Кост, пред., С. Мотрович, кас., В. Пулк, секр.

ГЕМТРЕМК, Міш. Річні збори Т-ва Згода — 20 Відд. в год. 1-ій по пол. в церковній залі укр. кат. церкви Непор. Зачаття при вул. Коммор і МекДуґал. На порядку нарад: Присяга новообраної Управи на 1965 р., звіт фін. секретаря та Контр. Ком. Присутність членів обов'язкова. — Управа.

ШИКАГО, Ілл. Річні збори Т-ва Укр.-Амер. Єдність — 35-ий Відд. в год. 3-ій по пол. в домі УНСоюзу, 1915 Вест 51-ша вул. На порядку нарад: 1. Відкриття зборів і вибір президії, 2. Відчитання протоколу з попередніх зборів, 3. Дискусія над протоколом. 4. Звіти Управи і Контр. Комісії, 5. Дискусія над звітами і уділення абсолюторії, 6. Вибір нової управи на 1965 р., 7. Внески і запити та закриття зборів. — Управа.

Розшуки

Пошукується Богдан Павлович МАНИШІВСЬКИЙ з дружиною Марією та сином Богданом. Просимо всіх, хто знає їх адресу, зголоситись до канцелярії ЗУАДК на адресу: United Ukrainian American Relief Comm., 5020 Old York Road. Philadelphia 41, Pa.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J. 07303

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА АДРЕСА була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

ТАРЗАН, ч. 5368. Лев на сцені!

THE MEN EAGERLY COOKED AND ATE THE BEEF, BUT SILENTLY FOR EACH PONDERED OVER THE ASTONISHING INCIDENT.

SUDDENLY, HOWEVER, THEIR THOUGHTS WERE SHATTERED BY THE ROAR OF A HUNGRY LION!

"COME," WHISPERED TARZAN. "LET US WATCH NUMA STALK HIS QUARRY!"

Люди пожадливо зварили й з'їли оленятини, але робили це мовчки, бо кожний думав про дивовижний випадок.

Та нагло їхні думки були потрясені р и к о м голодного лева!

Ходім — шепнув Тарзан. — Спостерігаймо, як нума підкрадається до своєї здобичі!